

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 118/08-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. S., P., zastúpenej advokátkou JUDr. H. S., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 21/2007 a jeho rozsudkom z 31. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2008 doručená sťažnosť M. S. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 21/2007 a jeho rozsudkom z 31. októbra 2007.

Zo sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 10 C 141/2005-84 z 24. januára 2007 vo veci určenia výživného pre manželku rozhodol tak, že zaviazal odporcu platiť sťažovateľke výživné vo výške (a za obdobia) stanovenej v rozsudku. Rozsudok napadli odvolaním sťažovateľka aj odporca.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 10 Co 21/2007 z 31. októbra 2007 ako odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti (vyhovujúcej vo veci samej) tak, že návrh zamietol.

2. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd *„svojim postupom a rozsudkom porušil sťažovateľovo právo na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“*.

3. V časti sťažnosti označenej ako *„II. Právny stav“* sťažovateľka citovala ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, zaoberala sa výkladom a judikatúrou ústavného súdu k ustanoveniu § 49 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), súladnosťou jej sťažnosti s ustanoveniami § 20 a § 50, prípustnosťou sťažnosti v zmysle § 53 ods. 1 a jej podaním v lehote stanovenej § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ďalej citovala čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a zaoberala sa ich výkladom (*„z dikcie čl. ... vyplýva...“*).

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka opísala priebeh konania a posudzovanej veci od podania návrhu 10. augusta 2005, počas ktorého okresný súd prvý raz rozhodol rozsudkom

z 24. februára 2006 (ktorým zaviazal odporcu k plateniu výživného vo výške, s ktorou sťažovateľka nesúhlasila), o odvolaní účastníkov konania rozhodol krajský súd tak, že uznesením z 30. októbra 2006 (sp. zn. 6 Co 73/2006) prvostupňový rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd vo veci meritórne opäť rozhodol rozsudkom 24. januára 2007 tak, že zaviazal odporcu platiť sťažovateľke výživné. Aj tento rozsudok napadli účastníci konania odvolaním.

Ako už bolo uvedené „*krajský súd rozsudkom... zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej vyhovujúcej časti vo veci samej tak, že návrh zamietol*“.

5. Svoj nesúhlas s postupom a so závermi krajského súdu odôvodnila sťažovateľka takto:

a) „*Nesúhlasí s konštatáciou odvolacieho súdu, že sa voči odporcovi správala tak, že porušovala dobré mravy. Má za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.*

Nie je pravdou, že by vymkla odporcu a neumožňovala mu vstup do spoločného bytu. Odporca opustil spoločnú domácnosť dobrovoľne, v dôsledku nadviazania mimomanželskej známosti. Z bytu dňa 18. 2. 2005 odišiel k svojej priateľke, pričom nechcel zobrať so sebou ponúkaný kľúč od bytu. Odišiel so slovami, že navrhovateľke všetko necháva, že on chce byť so svojou priateľkou. Navrhovateľka v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že ani v konaní vedenom Obvodným úradom v P. vo veci priestupku, ktorého sa mala navrhovateľka dopustiť tým, že znemožňovala odporcovi užívať byt ani v konaní o vydanie predbežného opatrenia /3 Co 414/2005/, nebol odporca úspešný. Uvedené skutočnosti potvrdzujú, že navrhovateľka odporcovi neznemožňovala užívať spoločný byt. Odporca prestal byt užívať z vlastnej vôle, pretože nechcel s navrhovateľkou naďalej žiť v spoločnej domácnosti. Navrhovateľka má za to, že nie ona ale odporca sa správajú v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko za trvania manželstva udržiaval mimomanželskú známosť.

Čo sa týka výberu finančných prostriedkov zo spoločného účtu v objeme 5 000 USD navrhovateľkou v mesiaci február 2005, táto skutočnosť nie je relevantnou v tomto konaní. Je nesporné, a bolo to v konaní aj preukázané, že navrhovateľka uvedené finančné prostriedky vybrala zo spoločného účtu po dohode s odporcom a tieto potom poukázala na

účty deťom pochádzajúcim z manželstva, pre ich potreby. Navrhovateľka uvádza, že finančné prostriedky nepoužila pre seba, aj napriek tomu, že jej odporca navrhoval, aby s nimi naložila, ako uzná za vhodné a aby aj sebe niečo pekné kúpila. Keďže navrhovateľka tak konala so súhlasom odporcu, majúci dispozičné právo k spoločnému devízovému účtu, nemožno jej konanie považovať za také, ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Tak, ako nemožno považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi to, že príjem odporcu za obdobie február až apríl 2005 vo výške cca 110 000,- Sk bol jeho zamestnávateľom poukazovaný na novozriadený účet v SPSP. Z tohto účtu navrhovateľka hradila všetky potrebné náklady na zabezpečenie chodu domácnosti a členov rodiny, ako aj potreby a výlohy odporcu, nakoľko v období od apríla 2005 do začiatku júna 2005 žili v spoločnej domácnosti.“

b) „Navrhovateľka má za to, že KS postupoval v rozpore so zákonom, keď pripustil doplnenie dokazovania o listiny predložené odporcom až v odvolacom konaní. Ide o písomnosti, ktoré navrhovateľka adresovala zamestnávateľovi odporcu a v ktorých ho upozorňovala na konanie odporcu, ktoré podľa jej názoru bolo nemorálne a nezákonné.

Považovala za svoju povinnosť informovať zamestnávateľa odporcu o jeho konaní, keďže je zamestnaná ako civilný zamestnanec M. v režime z. č. 552/2003 o výkone práce vo verejnom záujme.

Odporcovi nič nebránilo uplatniť a predložiť tieto dôkazy súdu prvého stupňa, v štádiu dokazovania, ak mal za to, že by tieto mali byť dôvodom nepriznania manželského výživného.

Tvrdenie odporcu, že tieto listy zamedzili jeho služobný postup a povýšenie do hodnosti plukovníka a boli dôvodom na jeho odchod do výsluhového dôchodku je právne irelevantné. Odporcovi, ako to konštatoval aj jeho zamestnávateľ, bol výsluhový dôchodok priznaný z dôvodu vzniku nároku naň z titulu odpracovaných rokov.

Keďže je v súčasnosti odporca zamestnaný vo funkcii riaditeľa utajovaných skutočností B., nemohli byť tieto listy dôvodom prekáženia jeho profesionálnej kariéry. Keby tomu tak bolo, isto by nemohol zastávať takýto post.“

6. V súvislosti s tým, že sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhala „*priznania manželského výživného s poukazom na ust. § 71 ods. 1 a 2 zákona o rodine*“, sťažovateľka vyslovila názor, že „*odvolací súd pochybil, ak jej konanie vyhodnotil ako konanie v rozpore s dobrými mravmi a jej návrh na priznanie manželského výživného ako nedôvodný zamietol*“.

7. Sťažovateľka vychádzajúc z uvedeného vyslovila k postupu a rozhodnutiu krajského svoj právny názor, že

„Opierajúc sa o vyššie uvedené skutočnosti možno na základe sťažovateľa konštatovať, že skutkové a právne názory odvolacieho Krajského súdu v Prešove nemožno z ústavného hľadiska považovať za udržateľné a ospravedlniteľné, keďže výrok rozsudku Krajského súdu v Prešove sa opiera o nesprávne zistený skutkový stav a nesprávne právne posúdenie veci. Za vyššie uvedených okolností možno konštatovať, že Krajský súd v Prešove svojim postupom v konaní porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie uvedené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

8. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na spravodlivé súdne konanie sťažovateľa upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd boli postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod č. k. 10 Co 21/2007 a rozsudkom Krajského súdu č. konania zo dňa 31. 10. 2007 porušené.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. konania 10 Co 21/2007 zo dňa 31. 10. 2007 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

II.

Vzhľadom na predmet sťažnosti (porušenie práv označených sťažovateľkou postupom a rozhodnutím krajského súdu) považuje ústavný súd za právne relevantné

citovať z odôvodnenia dotknutého rozsudku a zdokumentovať postup krajského súdu v odvolacom konaní.

1. V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd zistil, že krajský súd nariadil v odvolacom konaní dve pojednávania.

Prvé pojednávanie sa konalo 23. októbra 2007, podľa zápisnice (č. l. 112 až 113) sa na ňom zúčastnila právna zástupkyňa sťažovateľky (JUDr. H. S.), odporca a jeho právny zástupca. Krajský súd oboznámil rozsudok súdu prvého stupňa, obsah odvolaní proti nemu a príписы zaslané sťažovateľkou zamestnávateľovi odporcu. Následne sa vyjadrili právni zástupcovia účastníkov (ktorí tiež odpovedali na otázky členov senátu) a bol vypočutý odporca k dôvodom odvolania. Účastníci konania predniesli svoje tvrdenia majúce preukázať a odôvodniť ich faktické a právne názory (najmä vo vzťahu k ich príjmom a súčasným majetkovým pomerom, k stupňu narušenia ich manželských vzťahov, spôsobu nakladania so spoločnými peňažnými prostriedkami a vplyvu písomností zaslaných sťažovateľkou zamestnávateľovi odporcu na jeho kariérny postup v armáde). Pojednávanie bolo odročené na 31. október 2007. Na tomto pojednávaní (konanom za neprítomnosti účastníkov) boli oboznámené písomnosťami preukazujúce mesačné príjmy sťažovateľky, výšku odstupného, výsluhového dôchodku a aktuálnej mzdy odporcu, jeho mesačné výdavky a výpis z jeho devízového účtu. K predmetu sporu sa potom vyjadrili obaja právni zástupcovia účastníkov.

Po takto vykonanom dokazovaní vyhlásil odvolací súd rozsudok, ktorým sa „*mení rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti vo veci samej tak, že sa návrh zamieta. Potvrďuje rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej zamietanej časti vo veci samej. Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva*“. Odvolací súd rozsudok vyhlásil, odôvodnil a dal poučenie o opravnom prostriedku.

2. Krajský súd v písomnom odôvodnení svojho rozsudku č. k. 10 Co 21/2007-124 z 31. októbra 2007 najprv oboznámil výrok prvostupňového rozhodnutia a v krátkosti uviedol dôvody, ktoré viedli okresný súd k takémuto rozhodnutiu:

„Prvostupňový súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že priznanie manželského výživného nie je v rozpore so zásadou dobrých mravov, napriek námietke odporcu ohľadom skutočnosti, že navrhovateľka neumožňuje vstup odporcu do ich spoločného bytu. V konaní bolo preukázané, že odporca sa zdržiava u svojej priateľky, pričom nadviazanie tejto mimomanželskej známosti bolo aj dôvodom vzniku rozporov medzi účastníkmi konania, pričom následne sa dopustil odporca aj konania voči navrhovateľke, ktoré bolo predmetom priestupkového konania. Na základe týchto skutočností nemožno preto považovať správanie sa navrhovateľky za také, ktoré by spôsobilo nemožnosť priznať výživné pre rozpor s dobrými mravmi. Jednoznačne na narušených vzťahoch medzi účastníkmi konania má svoj podiel aj odporca. Nejedná sa teda len o jednostranné konanie navrhovateľky. Pokiaľ navrhovateľka v mesiaci február 2005 vybrala finančné prostriedky v objeme asi 5 000,- až 6 000,- USD zo spoločného účtu, súd má za to, že táto skutočnosť nie je relevantnou vo vzťahu k prejednáwanej veci aj s poukazom na skutočnosť, že nebolo medzi účastníkmi sporné, že prevažnú časť týchto prostriedkov nepoužila na vlastnú potrebu, ale na potrebu detí účastníkov konania. Vzhľadom na výšku príjmu odporcu súd mal za to, že nakladanie s finančnými prostriedkami v sume asi 200 000,- Sk nie je neobvyklou a nie bežnou vecou medzi účastníkmi konania. Súd vychádzal z tvrdení účastníkov, že v tom čase príjem odporcu činil asi 70 000,- Sk až 80 000,- Sk, teda jednalo sa asi o 3 - násobok jeho mesačného príjmu. Prvostupňový súd mal za to, že takto určené výživné zodpovedá kritériám rovnakej životnej úrovne, ktorú zákon stanovuje pre manželské výživné s prihliadnutím na ust. § 75 ods. 1 zákona o rodine.“

V ďalšej časti odôvodnenia krajský súd uviedol dôvodovú argumentáciu odvolania sťažovateľky: „Navrhovateľka v podanom odvolaní namieta, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V dôvodoch odvolania navrhovateľka má za to, že z obsahu spisu, z listinných dôkazov, ako aj zo svedeckých výpovedí sa javí súdom prvého stupňa určené výživné pre navrhovateľku vo výške 5 000,- Sk mesačne za uvedené obdobia za neprimerane nízke. Navrhovateľka ďalej v odvolaní poukazuje na to, že ak súd určil výživné pre manželku len vo výške 5 000,- Sk a od 1. 8. 2006 vo výške 4 800,- Sk, nerešpektoval kritérium rovnakej životnej úrovne, ktorú zákon

o rodine stanovuje pre manželské výživné. Podľa navrhovateľky súd nerešpektoval ani ust. § 71 ods. 2 zákona o rodine, v zmysle ktorého vyživovacia povinnosť medzi manželmi predchádza vyživovaciu povinnosť detí voči rodičom. Pokiaľ prvostupňový súd rozhodol tak, že zárobkovo činná dcéra účastníkov konania je povinná prispievať matke na platby spojené s užívaním bytu a to aj napriek skutočnosti, že v predmetnom byte nebýva, prechodne býva v ubytovni v R., kde pracuje ako štátny zamestnanec (profesionálka - vojačka) s takýmto rozhodnutím nesúhlasí. Navrhovateľka nesúhlasí s tým, že jej súd nezohľadnil inkaso v plnej výške 8 013,- Sk, ale len vo výške 5 300,- Sk. Ďalej navrhovateľka považuje za nemorálne, že súd akceptoval výdaj z príjmu odporcu vo výške 5 000,- Sk, ktorý zodpovedá sumám poskytovaným priateľke, keďže u nej trávi víkendy. Namietala aj sumu 2 000,- Sk, ktorú prvostupňový súd odpočítaval odporcovi na bližšie nešpecifikované výdaje. Navrhovateľka má za to, že súdom určené manželské výživné nezodpovedá schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom odporcu. Podľa jej názoru odporca je povinný prispievať vo väčšom rozsahu, ako to určil prvostupňový súd. Bez ohľadu na to, že manželia spolu žijú alebo nie, majú voči sebe vzájomnú vyživovaciu povinnosť, ktorá sa plní v rozsahu tak, aby bola životná úroveň manželov rovnaká. V tomto súdnom konaní súd túto zásadu nedodrжал. Z uvedeného dôvodu navrhuje odvolaciemu súdu rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť, resp. zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“ , ako aj podstatnú časť námietok odporcu proti prvostupňovému rozhodnutiu: „V dôvodoch odvolania poukázal na to, že súd prvého stupňa nesprávne posúdil námietku vznesenú v priebehu prvostupňového konania a to, že navrhovateľka neumožňuje vstup do spoločného bytu odporcovi, keď má za preukázané, že on nadviazal mimomanželskú známosť a to bolo dôvodom vzniku rozporov medzi účastníkmi. Odporca konštatuje, že sa dopustil voči navrhovateľke konania, ktoré bolo predmetom priestupkového konania. Ďalej prvostupňový súd neakceptoval ani námietku z vybratia finančných prostriedkov navrhovateľkou zo spoločného účtu bez súhlasu odporcu, ak robil záver o tom, že takéto nakladanie navrhovateľke s finančnými prostriedkami v objeme 200 000,- Sk nie je neobvyklou, ale bežnou záležitosťou medzi účastníkmi. Odporca sa nestotožňuje ani so závermi prvostupňového súdu v napadnutom rozsudku, v ktorom je tvrdené, že spoločnú domácnosť opustil v dôsledku nadviazania mimomanželskej známosti. Spoločnú domácnosť neopustil dobrovoľne, ale bola to práve navrhovateľka, ktorá mu

znemožnila užívanie bytu. Nie je pravdivým ani tvrdenie navrhovateľky, že sa jej vyhrážal takým spôsobom, aby to odôvodňovalo oprávnenosť postupu navrhovateľky vo vzťahu k znemožneniu užívať spoločný byt. Taktiež namieta správnosť záveru súdu o tom, že výbery finančných prostriedkov v sume 200 000,- Sk bez jeho súhlasu je bežnou vecou, ku ktorej bola navrhovateľka oprávnená. Samotná navrhovateľka uviedla, že vybraté finančné prostriedky rozdelila a poukázala na účet detí. Tvrdí, že takéto konanie navrhovateľky odporuje dobrým mravom, ide o nakladanie so spoločnými prostriedkami nie bežným spôsobom bez odporcovho súhlasu. Finančné prostriedky poukázala aj na účet už dospeljej dcéry, ktorá je zárobkovo činná a teda schopná sama sa živiť, vo vzťahu ku ktorej došlo k zániku vyživovacej povinnosti. Navrhovateľka urobila svojvoľný výber spoločných finančných prostriedkov, čiže mala zabezpečený zdroj na krytie svojich životných potrieb v rozsahu, ktorý zodpovedá kritériám rovnakej životnej úrovne. Navrhovateľka zmenila číslo účtu, na ktorý bol zasielaný služobný príjem odporcu a previedla príjem na svoj účet vo výške 110 000,- Sk. V dôsledku spomínaných konaní navrhovateľky došlo k situácii, že sa odporcovi zvýšili náklady na zabezpečenie základných životných potrieb. Samotný prvostupňový súd konštatoval v rozhodnutí výšku výdavkov v sume 32 000,- Sk. Navrhovateľka v podstate svojvoľne urobila výber a presmerovala platby služobného príjmu, čím celkovo mala k dispozícii sumu takmer 350 000,- Sk. Ani skutočnosť, že tieto peniaze poukázala na účet detí, nie je dostatočným argumentom pre nezohľadnenie uvedených súm ako dostatočného zdroja pre navrhovateľku na zabezpečenie primeranej výživy. Navrhovateľka v rozpore s dobrými mravmi s cieľom obmedziť odporcu v dispozícii s vlastným zárobkom zmenila číslo účtu, na ktorý bol zasielaný odporcov služobný príjem a tento bol presmerovaný na účet navrhovateľky. Ďalej navrhovateľka od mesiaca február 2005 telefonicky a písomne ohovárala odporcu pred nadriadenými s cieľom zdiskreditovať jeho osobu a pracovné postavenie. Na dôkaz svojich tvrdení predložil listiny, ktoré sa mu podarilo zabezpečiť vzhľadom na ich charakter a stupeň utajenia z M. Za daného stavu priznanie príspevku na výživu manželky pre navrhovateľku by bolo v rozpore s dobrými mravmi majúť za to, že nie sú naplnené hmotno-právne podmienky priznania tak, ako ich má na mysli ust. § 75 ods. 1 zákona o rodine. Navrhuje, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrh navrhovateľky ako nedôvodný zamietol v súlade, s ust. § 220

O. s. p. Súčasťou podaného odvolania sú aj listiny, ktoré boli písané navrhovateľkou na sekretariát M., prípis adresovaný Ing. Š. J. na M. (...).“

Krajský súd ďalej uviedol, že *„preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 ods. 1 O. s. p. . Podľa citovaného ustanovenia je odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania. Z uvedeného vyplýva, že rozsah preskúmvacieho práva odvolacieho súdu je určený rozsahom odvolania, ktorým sa rozumejú napadnuté výroky rozhodnutia súdu prvého stupňa a dôvodmi odvolania. Odvolací súd rozhoduje na základe skutkového stavu veci, ktorý vyplynul z vykonaných dôkazov, ako aj z tých skutočností, ktoré akceptoval z prednesov účastníkov“.*

Krajský súd potom citoval a interpretoval aktuálne právne normy (§ 71 ods. 1 a 2 a § 75 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), ktoré boli právnym základom posudzovania v konaní zisteného skutočného stavu veci (skutkového stavu) a z neho vyplývajúcich právnych záverov krajského súdu:

„Vyživovacia povinnosť medzi manželmi je upravená ust. § 71 ods. 1, 2 zákona o rodine. V zmysle citovaného ustanovenia manželia majú vzájomnú vyživovaciu povinnosť. Ak jeden z manželov túto povinnosť neplní, súd na návrh niektorého z nich určí jej rozsah tak, aby životná úroveň oboch manželov bola v zásade rovnaká. Pri rozhodovaní o určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliadne na starostlivosť o domácnosť. V zmysle citovaného ustanovenia ods. 2 vyživovacia povinnosť medzi manželmi predchádza vyživovaciu povinnosť detí voči rodičom.

Povinnosť plniť vyživovaciu povinnosť vzniká momentom uzavretia manželstva a zaniká spolu so zánikom manželstva z niektorých spôsobov. Jedinou výnimkou, pre ktorú nie je možné priznať oprávnenému právo na výživné by bol rozpor s dobrými mravmi. Rozpor s dobrými mravmi je obsiahnutý v ust. § 75 ods. 2 zákona o rodine. Výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa. Priznanie manželského výživného je závislé od toho, aby bolo v súlade

s dobrými mravmi. V danom prípade skúma sa oprávnenie na priznanie výživného a nie povinnosť. Výživné nemožno priznať len v prípade, ak existujú dôvody na strane oprávneného. Správanie sa navrhovateľky vzhľadom na vykonané dokazovanie je v rozpore s dobrými mravmi. Odporca prostredníctvom právneho zástupcu namieta priznanie manželského výživného z dôvodu správania sa oprávnenej, ktorej správanie subsumoval pod rozpor s dobrými mravmi. Z uvedeného dôvodu odvolací súd má za to, že navrhovateľka nemôže požívať právnu ochranu.

Odvolací súd má za to, že prvostupňový súd nesprávne právne posúdil konanie navrhovateľky pokiaľ táto vymkla odporcu zo spoločného bytu. Navrhovateľka odoprela manželovi užívanie spoločného bytu. Takéto správanie sa nemôže posudzovať inak ako v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko nebolo preukázané, aby takéto správanie zo strany navrhovateľky bolo dôvodné. V rozpore s dobrými mravmi je aj konanie navrhovateľky ohľadom disponovania s finančnými prostriedkami zo spoločného účtu, ak tieto svojvoľne vyberie bez súhlasu odporcu a následne presmeruje služobný príjem odporcu na svoj účet.

Za dobré mravy je treba považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré osvedčujú istú nemennosť a sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti. Ide o etické zásady, ktoré zodpovedajú zásadám slušnosti. Je neúnosné a právne nezdôvodniteľné, aby súd priznal manželské výživné, ak oprávnená (navrhovateľka) osoba osočovala povinného (odporcu) u jeho zamestnávateľa. Z dôvodov konania navrhovateľky odporca nebol povýšený do vyššej hodnosti, naopak musel odísť do výsluhového dôchodku. Odporca splňal podmienky pre povýšenie za plukovníka. Vzhľadom na konanie navrhovateľky, odporca u zamestnávateľa skončil pracovný pomer, nebol povýšený za plukovníka a odišiel do výsluhového dôchodku. Odporca následne bol dva týždne nezamestnaný. V súčasnej dobe odporca opätovne pracuje na M. je poberateľom výsluhového dôchodku ako aj príjmu zo zamestnania. Odvolací súd za dobré mravy považuje súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. Ide teda o súhrn etických, všeobecne zachovaných a uznávaných zásad, ktorých dodržiavanie je veľa krát zabezpečované aj právnymi normami tak, aby každé konanie bolo v súlade so všeobecnými morálnymi zásadami spoločnosti. Dobré mravy sú totiž meradlom hodnotenia konkrétnej situácie odpovedajúcej všeobecne uznávaným

pravidlám slušnosti v súlade so všeobecnými zásadami morálky demokratickej spoločnosti. Pokiaľ ide o úvahu súdu o tom, či výkon práv a povinnosti je v rozpore s dobrými mravmi, úvaha súdu musí byť podložená konkrétnymi zisteniami v konaní. Konkrétnymi zisteniami v tomto súdnom konaní bolo, či priznať alebo nepriznať manželské výživné vzhľadom na správanie sa navrhovateľky. Nemôže odvolací súd priznať manželské výživné navrhovateľke, ktorá svojvoľne a bezdôvodne znemožní bývanie odporcovi v spoločnom byte. Ďalej nemôže priznať manželské výživné, ak navrhovateľke svojvoľne vybrala finančné prostriedky z účtov a následne bez súhlasu presmerovala služobný príjem odporcu na svoj účet. Nemožno priznať navrhovateľke manželské výživné vzhľadom na uvedené správanie navrhovateľky voči odporcovi. Priznanie manželského výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ust. § 3 Obč. zák. Odvolací súd po vyhodnotení vykonaného dokazovania má za to, že boli naplnené skutkové okolnosti ust. § 75 ods. 2 zákona o rodine.

Z uvedeného dôvodu zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle ust. § 220 O. s. p. vo výroku, ktorým bola uložená odporcovi povinnosť platiť navrhovateľke výživné vo výške 5 000,- Sk mesačne za obdobie od 10. 8. 2005 do 31. 7. 2006, počnúc 1. 8. 2006 vo výške 4 800,- Sk mesačne a to vždy do 20-teho dňa v mesiaci vopred počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku tak, že návrh zamietol ako nedôvodný.

Zamietavým výrokom súd prvého stupňa nárok navrhovateľky v prevyšujúcej časti zamietol. Odvolaním bol napadnutý celý rozsudok, z uvedeného dôvodu odvolací súd odvolaním napadnutý výrok potvrdil ako vecne správny.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom

prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 21/2007 a jeho rozsudkom z 31. októbra 2007 najmä preto, že podľa jej názoru *„skutkové a právne názory odvolacieho krajského súdu... nemožno z ústavného hľadiska považovať za udržateľné a ospravedlniteľné...“* (pozri bližšie bod 7 I. časti odôvodnenia).

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti v naznačenom smere, predovšetkým možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom krajského súdu v odvolacom konaní (vrátane jeho rozhodnutia) a základným právom upraveným v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľka v sťažnosti namietala.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom (...).

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) vrátane návrhu o námietke zaujatosti alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04).

V prípade sťažovateľky však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základných práv, ale o prípad, keď právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľky. Sťažovateľkina nespokojnosť s obsahom rozhodnutia krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 10 Co 21/2007 z 31. októbra 2007 obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov na jeho výrok

a ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocených princípov konania pred týmto súdom podľa čl. 46 až 50 ústavy, tiež nezistil, že by závery krajského súdu v odvolacom konaní vo veci určenia výživného pre manželku boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov krajského súdu. Tvrdenia sťažovateľky preto podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré pre ňu skončilo nepriaznivým výsledkom, čo však nemožno spájať s pojmom spravodlivý proces a porušovaním jeho princípov.

Ústavný súd poukazuje na tú skutočnosť, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka vrátane jeho dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať všetky jeho návrhy, procesné úkony a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní tohto druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (napr. II. ÚS 98/06).

Vychádzajúc z týchto úvah je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na spravodlivý proces.

Krajský súd pred meritórnym rozhodnutím vo veci vykonal na dvoch pojednávaniach dokazovanie (za aktívnej účasti právnych zástupcov účastníkov) nadväzujúce na skutkový stav zistený prvostupňovým súdom a z takto zistených skutočností vychádzal pri aplikácii na vec sa vzťahujúcich platných právnych noriem a prijatých právnych záverov, čo náležite vysvetlil v odôvodnení svojho rozhodnutia (pozri bližšie body 1, 2 II. časti odôvodnenia). Takto koncipované odôvodnenie dalo vyčerpávajúcu odpoveď na skutkovú a právnu podstatu v posudzovanej právnej veci vedenej na všeobecných súdoch, a preto jeho obsah neosvedčuje okolnosti majúce za následok sťažovateľkou namietané porušenia ňou označených práv.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka nepredložila ústavnému súdu žiadne právne relevantné dôkazy preukazujúce jej tvrdenia bližšie konkretizované v bode 7 I. časti odôvodnenia (*„neudržateľnosť a neospravedliteľnosť skutkových a právnych názorov odvolacieho súdu z ústavného hľadiska“*) okrem jej úvah o aplikácii aktuálnych právnych noriem na ňou vyhodnotený skutkový stav [pozri bližšie body 5 a) a b) a 6 I. časti odôvodnenia].

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o návrhu na zrušenie sťažovateľkou označeného právoplatného rozhodnutia krajského súdu vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy a prichádzalo by do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení porušenia jej základných práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa touto časťou návrhu na rozhodnutie (petitu sťažnosti) už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2008

